

Grundlaget for det hele

En rig natur er grundlaget for et rigt liv. Derfor skal vi hylde, forsvare og kæmpe for naturens mangfoldighed som en grundlæggende værdi.

Grundlovstale ved Naturens Grundlovsdag i Middelfart den 5. juni 2009

Af Michael Stoltze, biolog og forfatter

Mine damer og herrer - kære venner af den danske natur!

I disse år mister Danmark sin natur hurtigere end nogensinde. Det sker blandt andet, fordi kommunerne mangler midler til at holde øje med naturen og håndhæve overgreb. Naturen bliver pløjet op, og dens mangfoldighed smuldrer.

Derfor er det vigtigt, at vi er nogen, der hylder, forsvare og kæmper for naturen som en af de grundlæggende værdier for os som mennesker. Vi må råbe vore folkevalgte politikere op, så de forstår, at udviklingen er gal.

Danmarks befolkning har heldigvis en stor kærlighed til naturen. Initiativet til Naturens Grundlovsdag her på denne dejlige plet ved Lillebælt er født af en flok brave menneskers kærlighed til naturen og poesien. Og lad mig sige det helt klart: Det er et fremragende og nødvendigt initiativ, som ikke kunne være opstået på en smukkere måde! Derfor er det en særlig glæde at stå her i dag.

Så – 1000 tak for jeres initiativ.

* * *

Naturen er både god og grim. Den er liv og død, lys og mørke, varme og kulde, kærlighed og had, tryghed og frygt. Vi elsker naturen, fordi den giver os alt – og vi frygter naturen, fordi den tager alt fra os. Men ét er sikkert: Uden naturen var der intet. Og en fattig natur gør livet fattigt.

For ethvert barn og ethvert sundt og sansende menneske i øvrigt er naturen kilde til evig begejstring og undren. I Danmark fandt Hans Christian Ørsted ”Ånden i naturen”, som han skrev et værk om kort før sin død. I Sverige mente botanikeren Carl von Linné, at han var udvalgt af Gud til at klassificere og navngive skaberens planter og dyr. Og den begejstrede og poetiske Linné lovpriste, hvad han fandt i en sådan grad, at han med god ret kan kaldes verdens første naturforkæmper. Hør bare, hvad han skrev i forordet til store værk om planterne i 1753:

”Mennesket, der er bevidst om sig selv, betragter verden som den Almægtiges skueplads, overalt smykket med de største undere, frembragt af den Almægtige. Men mennesket er sat her som en gæst, som altimens han delagtiggøres i disse undere, burde prise Herrens storhed. Uværdig at accepteres som gæst er den, som lig kvæget kun tænker på sin bug og ikke veed at undre sig over og værdsætte værtens vældige værk”

* * *

Grundloven nævner ikke naturen med et ord.

Men naturen er udgangspunkt for alt og det egentlige grundlag for vores velfærd. Af den grund skal naturen have en fremtrædende plads i værdidebatten i Danmark. Det har den bare ikke blandt tidens toneangivende politikere på Christiansborg. Så for øjeblikket mister Danmark naturværdier som aldrig før.

Derfor har naturen brug for sin egen grundlov. Det vender jeg tilbage til.

* * *

Det allervigtigste er, at vi værdsætter og passer på den natur, vi har. Vi skal elske det, vi har, og kæmpe for det, vi elsker. Vi skal ikke finde os i, at Danmarks naturværdier smuldrer for øjnene af os. Vi skal ikke acceptere en svag naturpolitik og politikere, der ikke forstår, at kampen for naturværdierne er en del af kampen for vores og vore efterkommeres velfærd.

Hvem har hørt Helle Thorning-Schmidt eller Villy Søvndal tale om naturværdier? Og hvad siger Lars Løkke Rasmussen, Lene Espersen eller Pia Kjærsgaard? Nej, vel? De siger ingenting.

Naturen mangler simpelthen venner blandt de toneangivende på Christiansborg.

Det er grunden til, at regeringens seneste miljøpolitiske projekt "*Grøn Vækst*" ikke forholder sig til naturen. Samtidig har Lars Løkke Rasmussen udtalt, at den grønne dagsorden er blå og ikke rød. Som liberalist overlader han det trygt til de frie markeds kræfter at løse verdens miljø- og klimaproblemer. Med hvad med naturen?

Naturens mangfoldighed er ikke kapitaliseret. Naturen har simpelthen sin værdi i *ikke* at være kapitaliseret. Dens store styrke er at være noget "*billigt skidt*", som Otto Gelsted både ironisk og præcist udtrykte det i 1934.

Natur, der ikke er kapitaliseret, er født taber i blå politik, og natur, der ikke direkte gavner arbejderne og de svage, er født taber i rød politik.

Derfor er god naturpolitik hverken rød eller blå. Den er grøn.

På den baggrund er det tankevækkende og paradoksalt, at det nærmeste, vi i de seneste år har været på at få en anstændig naturpolitik, faktisk blev italesat af Anders Fogh Rasmussen. Efter hans første års rå opgør med miljøpolitikken med folk som Bjørn Lomborg og Hans Christian Schmidt i værktøjskassen, signalerede Fogh en grønnere linje ved at indsætte Connie Hedegaard som miljøminister og ved blandt andet at tale naturens sag i et spektakulært drama om placering af en motorvej over Gudenådal.

I 2008 lancerede regeringen så ideen til "*Grøn Vækst*", og den 16. november 2008 proklamerede Fogh intet mindre end "*grøn revolution*" på Venstres landsmøde.

Men så kaldte Nato, den grønne retorik forstummede, "*Grøn Vækst*" blev udsat, og til sidst overtog Lars Løkke Rasmussen.

Nu er "*Grøn Vækst*" kommet, og Løkke er sprunget ud som klart mere liberal end sin forgænger. Begge dele er noget skidt for Danmarks natur. Efter Fogh's exit endte "*Grøn Vækst*" i landbrugets

klør og blev gabende kedeligt og traditionelt. Projektet skader både landbrug og natur, fordi det ikke kæder økonomi, landbrug og naturbeskyttelse konstruktivt sammen. Og Løkkes liberale udmelding betyder, at landbruget fortsat alene får lov til at sætte dagsordenen for udmøntningen af ”Grøn Vækst”. Naturen er ladt i stikken.

Landbrugets politikere på Christiansborg har fået frit spil. Det er en katastrofe for naturen. Og i virkeligheden også for landbruget, der har enorme problemer med sit image.

Der er nemlig brug for, at landbruget bliver langt mere bevist om, hvordan vejen til et bedre image og en større folkelig stolthed over erhvervet kan banes. Der er brug for et landbrug, som snarest begynder at flytte sig i den retning. Og så må både landbruget, politikerne og naturforkæmperne se at komme op af skyttegravene og begynde at tale mere konstruktivt sammen.

Jeg ved fra et utal af konferencer og fra landbrugets egne debatmøder, at erhvervet har massive bekymringer over, hvordan omverdenen ser på landbrugets forhold til dyrevelfærd, miljø og natur. Erhvervet er nærmest handlingslammet og står i stampe i en konstant forsvarsposition. Der kommer intet nyt fra den kant.

Derfor bør vores folkevalgte politikere gøre noget. Men naturen er ikke rigtig på dagsordenen – i hvert fald ikke endnu:

Det Konservative Folkeparti, der ved enhver lejlighed skilter med at være Danmarks grønne parti, bør komme på banen. Men de er tilsyneladende bange for at rave uklar med Dansk Folkeparti.

Socialdemokraterne og **Socialistisk Folkeparti** har en høj miljøprofil, men er tydeligvis bange for, at den traditionelle naturbeskyttelse virker for konservativ.

Dansk Folkeparti har en opportunistisk slingrekurs og melder kun ud, hvis det kan fastholde partiets magtposition som regeringens støtte.

Det Radikale Venstre er nede i en bølgedal (tvivl er umoderne for tiden...), så de fylder meget lidt. Men de har potentiale til at blive en stærk, grøn spiller.

Venstre er tydeligvis gift med landbruget, og Lars Løkke Rasmussen har indtil nu ikke sagt noget som helst om natur.

Der er ingen tvivl om, at vi med Løkke har fået en mere folkelig statsminister end Fogh. Men det ville klæde Løkke at udnytte sin folkelighed og begynde at lytte lige så meget til befolkningens holdninger, som til erhvervslivet. Så ville han høre en helt anden sang end den fra landbruget.

Netop når det gælder landbruget, der forvalter 3/4 af Danmarks samlede landareal, nytter det ikke at læne sig tilbage og lade de frie markeds kræfter og landbruget selv bestemme udviklingen. Men det er reelt det, regeringen gør med ”Grøn Vækst”. Regeringen har oven i købet valgt at frede landbrugsstøtten, så erhvervet helt selv kan bestemme over de ca. 8 milliarder kroner, vi som skatteydere hvert år giver til dansk landbrug. Det er uansvarligt og et svigt af naturen.

Landbrugsstøtten skal gå til landbruget. Ingen tvivl om det. Imidlertid er det lykkedes landbrugspolitikere at bilde regeringen ind, at erhvervet skal have fri råderet over de mange milliarder. Så regeringen tænker kun i traditionel fødevarerproduktion. Det går hårdt ud over Danmarks natur. Hvad med at lytte til befolkningen, der faktisk ikke vil finde sig i et landbrug, der lugter grimt og pløjer naturen op fra en ende af?

Danmarks naturværdier er på godt og ondt blevet påvirket af landbruget i årtusinder. I lange tider var naturen bare det, der *var*, men siden midten af det 20. århundrede og navnlig siden industrilandbruget og stordriften har taget fart i de senere år, er natur blevet noget, vi lovgiver om og lægger planer for. Det må vi vænne os til.

Derfor bliver hele samfundet nødt til at se landbruget som en mulig *medspiller* i naturbeskyttelsen, hvor det ikke er erhvervet selv, men borgerne – det er jo jer! – der bestemmer, hvad de mange milliarder landbrugsstøttekroner skal bruges til.

Fremover bør landbrugets fødevareproduktion ske på markedsvilkår under nationalt og internationalt miljøansvar – nøjagtig ligesom det er tilfældet for alle andre erhverv. Men i Danmark, Europas mest opdyrkede land, har landbruget en særlig vigtig rolle som landskabsforvalter. Landbruget har, sammen med naturen, formet Danmark. Det er gået godt langt hen ad vejen. Men i de seneste år er landbruget med ekspresfart begyndt at inddrage værdifulde naturarealer bid for bid – selv områder, der er omfattet af lovens beskyttelse. Der er nemlig i praksis stort set intet tilsyn og ingen konsekvenser af lovovertrædelser længere.

”*Grøn Vækst*” var en enestående chance for at tænke natur, miljø, klima og landbrug sammen på en ny og fremadrettet måde. Men projektet er endt med et indhold, der ganske enkelt ikke dur.

”*Grøn Vækst*” er blevet en katastrofe for naturen. Nu må vi kæmpe for at vende bøtten på hovedet og lægge en ordentlig ny slagplan til gavn for Danmarks natur, miljø, klima, økonomi og beskæftigelse – ja, til gavn for os alle

Naturen skal frem i værdidebatten. Naturen skal have flere venner på Christiansborg.

Du kan starte i dag med at skrive under på ”Naturens Manifest”, som vi har udarbejdet i dagens anledning som en naturens egen grundlov. Det lyder i al sin enkelthed sådan:

Naturens Manifest

Et manifest fra "Naturens Grundlovsdag", Middelfart, fredag den 5. juni 2009

Naturens mangfoldighed er grundlaget for vores kultur og en af de grundlæggende værdier for vores fælles velfærd. **Naturens Manifest** skal løfte naturen ind i værdidebatten og være med til at sikre og udvikle naturens mangfoldighed. **Naturens Manifest** består af følgende 15 konkrete mål:

- 1. at opløjningen af Danmarks natur bliver stoppet*
- 2. at eksisterende naturområder bliver beskyttet og plejet efter behov*
- 3. at det samlede areal af skov og anden natur bliver fordoblet i løbet af det 21. århundrede*
- 4. at mindst 10 % af Danmarks skove bliver til vilde naturskove uden skovdrift*
- 5. at kæmpebjørneklo og andre indførte arter, der fortrænger værdifuld natur, bliver bekæmpet*
- 6. at mindst 10 % af Danmarks havområder bliver udlagt som urørte reservater*
- 7. at fiskeri med redskaber, der ødelægger havbundens miljø, bliver stoppet*
- 8. at miljøindsatsen bliver intensiveret, især for at begrænse landbrugets forurening med næringsstoffer og sprøjtemidler*
- 9. at naturbeskyttelsesloven bliver ændret, så den også omfatter skov og krat*
- 10. at der bliver indført forbud mod dræning, gødskning og sprøjtning af naturområder, der er beskyttet efter naturbeskyttelsesloven*
- 11. at der bliver fastsat mål og indført plejepligt for al beskyttet natur*
- 12. at gøre Danmarks naturværdier synlige for enhver ved at fortælle om naturen og styrke undervisningen i skolen*
- 13. at etablere en enkel, effektiv og bred overvågning af naturens tilstand*
- 14. at skabe god adgang til naturen for alle*
- 15. at det i fremtiden kan betale sig at eje og drive et stykke beskyttet natur*

Hermed vil jeg ønske jer alle en rigtig god Grundlovsdag og en god kamp for naturen.

Tak, fordi I lyttede.